

Nízkoprahové zaměstnání: model sociálně-pracovního kontraktu.

Ing. Aleš Herzog, Terénní programy SANANIM

CENTRUM PRO PRÁCI A STABILIZACI UŽIVATELŮ DROG

Využívání vrstevnického potenciálu aktivních uživatelů drog pro terénní práci směrem k zvýšení ochrany Veřejného zdraví.

Vzdělávání a trénink HR a bezpečného chování mezi nitrožilními uživateli drog.

Stabilizace a nácvik základních zdravotních, sociálních a společenských návyků.

S kým pracujeme:

- Pouze s dlouhodobými uživateli drog, kteří neuvažují aktuálně o abstinenci
- Jde o lidi, kteří jsou převážně bez domova, buď na ulici, na squatech, v lepším případě v chatových osadách
- Jde o „nízkorozpočtové“ uživatele drog
- Často mají za sebou výkon trestu
- Často přicházejí v situaci, kdy nemají doklady.
- Chtějí dělat něco užitečného pro sebe i své blízké.
- Typicky nejsou v evidenci úřadu práce, nepobírají podporu v nezaměstnanosti atd.

Nízkoprahový pracovní program XTP Sananim

- 15 let zkoumáme pracovní možnosti uživatelů drog, kteří nejsou aktuálně motivováni přestat užívat drogy
- Klienti jsou u nás ve dvou rolích, daných pracovním a sociálním kontraktem. Jeden podmiňuje druhý.

Inscentive therapy – motivační terapie

- „Terapie využívající pobídky“, „terapie, kdy za svoji námahu klient dostává peníze nebo jiné odměny.“
- Návrat do dětství: „Až tam dojdem, dostaneš zmrzlinu“.
- Setkal jsem s tímto termínem u několika cílových skupin u válečných veteránů a u uživatelů amfetaminů a kokainu.
- V ČR se používají „inscentiva“ často při testování obtížně dostupných cílových skupin, často uživatelů drog či osob pracujících v sexbyznysu.

Odměny

- Každý účastník programu si vyděná 100 Kč (cca 4 Euro za účast na odpoledním programu (od 13 do 17.00) a peníze dostává při odchodu.
- Další nefinanční benefity – jídlo před skupinovým programem, šampon na vlasy, hygienické prostředky, oblečení ze šatníku, možnost si vyprat.
- Máme i vysokoprahovější program, kde patřík benefitům léky, dobíjení mobilního telefonu, půjčky na bydlení apod.

Kontakt s reálným životem a reálným pracovním výkonem klienta

- Zájem o práci mají squatteři, lidé bez domova, kteří jsou zužováni kdejakými problémy sociálního, zdravotního, sociálního i jiného charakteru – je třeba požadovaný výkon přizpůsobit reálným možnostem a schopnostem konkrétních osob
- Jde typicky o „nízkorozpočtové“ uživatele drog – osoby, které utratí denně za drogy do 300 – 500 Kč (12 – 20 euro).
- Klienti často oceňují program jako možnost „mít alespoň trochu denní řád, někam muset, dělat něco, co má smysl, donutit se pro sebe něco udělat.“

„Učíme tě, učíme se od tebe“

- Jsme vzájemně učiteli i žáky, tzn. náš přístup je „zvědaví“ přístup, zajímá nás „jejich“ interpretace reality, nesnažíme se vystupovat jako odborníci, vědci,... konzultujeme s týmem to, co se dočteme

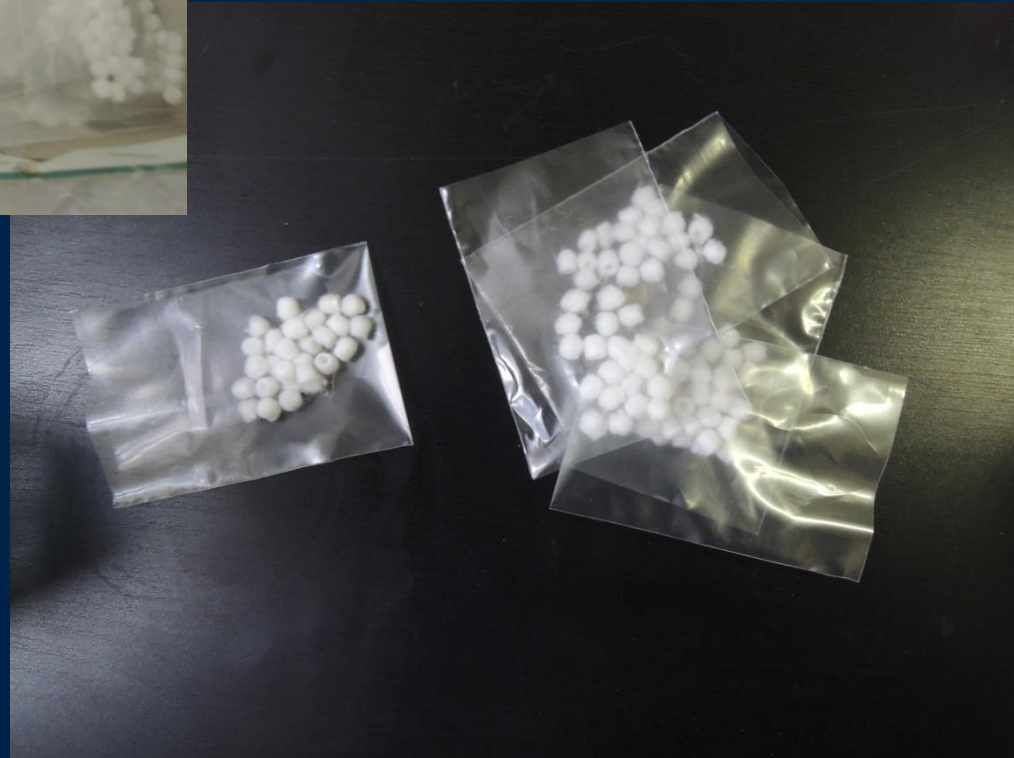
„Platíme ti, kecáme ti do života“

2 kontrakty:

- Sociální – chceme, aby klienti plnili svůj individuální plán o sociální stabilizaci, např. v rámci podporování v bydlení jsme ochotní poskytnout půjčku na zakoupení kamen
- Pracovní – požadujeme, aby klient přišel v daný den včas bez akutní intoxikace či abstinenčního syndromu a byl schopen pracovat v rámci programu. Podmínkou je samozřejmě nulová agrese.
- Na pracovním setkání máme maximálně 12 klientů.
- Jde o práci na dohodu o provedení v rozsahu max. 4 hodiny týdně

Jak to probíhá

- Nový zájemce přichází ve středu mezi 11.00 a 12.00
- Po anamnestickém rozhovoru uzavírám pracovní a sociální kontrakt (zároveň se domlouváme na pravidlech programu).
- Je stanoven cíl(e) spolupráce a úkol do příštího setkání
- Po občerstvení klient absolvuje vzdělávání
- Následují dvě hodiny práce (příprava materiálu HR, balení časopisu Dekontaminace, úklid atd.)
- Po skončení je výplata a připomenutí úkolu.

SANANIM

| sananim.cz | drogovaporadna.cz | odrogach.cz | zavislost-info.cz

Úkoly

Kontraktujeme s klientem, co pro sebe do příštího setkání udělá.

- měla by být pro něj přínosná
- měla by být energizující (SMARTER cíle)
- měla by jít zkontrolovat
- musí souviset s cíli programu

Příklady úkolů

- dojít do KC a absolvovat 3 sprchu s šamponem proti lupům, vyhodit své oblečení a přijít v novém čistém
- poslat žádost/dojít si pro rodný list, VRT
- dojít na policii a nahlásit ztrátu OP
- jít zažádat o kartičku pojištění
- dojít k lékaři, dojít na testy infekčních chorob
- registrovat se na úřadě práce, zažádat o dávky v hmotné nouzi
- pořídit si telefon, brýle
- Jít se zeptat na práci, do pracovní agentury
- Ozvat se svým příbuzným

Jak to probíhá

- Následující týden při příchodu proběhne kontrola splnění úkolu
- Pokud klient splnil úkol, může normálně dále pracovat a domlouváme navazující úkol.
- Pokud klient úkol nesplnil, může dále pracovat, nicméně z vydělaných 100 Kč mu dáme jen 50 Kč, a 50 Kč mu uložíme, dokud úkol nesplní.
- Obdobně na dalším setkání, kdy ale (pokud úkol nesplní), mu uložíme celou částku.
- Jsou to klientovi peníze, může požadovat okamžité vyplacení – v tom případě na 2 měsíce ale ukončíme spolupráci.

Kazuistika

- Milan, 28 let, původem ze Slovenska, od 17 let užívá nitrožilně pervitin. Poslední 3 roky v Praze, střídavě na squatě a na ulici. Přivydělávající si v sexbyznysu „*jen když musí udělat peníze na drogy*“.
- Milan přišel do programu s tím, že by si chtěl najít „normální brigádu“, „najít bydlení“, „mít režim“.
- Úkoly v rámci mezi pracovními setkáními byly:
 - Dojít do pracovní agentury, získat VRT, jít si udělat hygienu a vyměnit oblečení...

Shrnutí

- Je možné využívat pracovní potenciál osob z výrazně sociálně vyloučeného prostředí.
- Funguje kombinace pracovního a sociálního kontraktu, které se podmiňují.
- Je nutné vycházet z kontaktu s reálnými možnostmi a reálným životním stylem zaměstnaných osob.
- I práce relativně malá rozsahem pomáhá lidem z okraje společnosti cítit se lépe a posouvat se k lepšímu životu.